ה"ב ר"ת הלך רבי יהודה בן גרים

ויש ספרים שכתב בהן יהודה ואין

נראה לרבינו תם דאמרינן בפרק

קמא דמועד קטן (דף ט.) כי הוו

מיפטרי ר' יהודה בן גרים ור"ש בן

חלפתא מר' שמעון בן יוחי אמר ליה לבריה אנשים הללו אנשי צורה הם

זיל גבייהו דליברכוך מכלל דגברא

רבה היה ובסוף שמעתא ל"ג גל של

וסיפר דברים ונשמעו למלכות.

ה) [ברכות קג: מנחות קג:],
ב) [ברכות קג:], ג) [שנאמר
וממקדשי תחלו (יחזקאל ט)
כך כתב רש"י כתובות ח:
ד"ה חשיב את], ד) ע"ו ב:,

ה) וקידושין פ:ן, ו) ותרגום

מל נותשינוו וושלתו וווי רשי

בהני אית להן, ו) ןעי׳ תוספות

לעיל יא. ד"ה כגון ר"שן,

ה) ולעיל י. בילה טו: תענית

ט) נעשילי. פינט טוי. מענית כא.], ט) נעדיות פ״ב מ״י ר״ה יז.], י) [גיר' הערוך מדני פי' מדן עיי״ן מובלע

והוא מעדן כדכתיב מעדנות

כימה איוב ל"ח ע"כ וע' סוכה ינ: וברש"י שם ד"ה רחשי

יג. וכנ שיי שם דיים לוחד מעדנים וכו' ולכאורה טוב לגרוס הכא בגמרא וברש"י מעדני אסא], ל) [כלומר

עורך כשר גופו ומתקנו ערוך]

שורן בשר גופו למתקט עמון ב ע"ש בערך ארך א, () [פ"ד סוה"א], מ) בס"א: מלך

נ) בס"ח: הקול, ס) [לעיל

לב:], ע) [דברים יא], פ) [דברים יא], ל) [קידושין

כט], ק) [פי' קשרים], ר) [בראשית לג],

מוסף רש"י

שכליות יועצות. את הלג, עשה כן, ולב מבין. מה יש לו לעשות אם ישמע לעלת הכליות אם לאו, ומנין שהכליות יועלות שנאמר ומהלים טו) אברך את הי אשר יעלני אף לילות יסרוני כליותי, ומנין שהלב מבין כליומי, ומנין שהלב מבין יכין, ולשון מחתך. הדכור להוליל מפיו, פה גומר. הם השפחים, גומר ומולילו (ברכות מא.). טשו. נחכלו (תענית כט. ב"מ פה.). חיי עולם. מוכה (לעיל י.). חיי שעה. עולם הזה ותענית ראט. שלם בממונו. שלם בא). שלם במומום. טמו חסר כלום מכל אותו דורון, שלם בתורתו. שלא שכח תלמודו נכית לכן (בראשית

על המעשר. האוכל פירותיו טבלים והוא במיתה בידי שמים וזוהי מיתתו מדה במדה דדרך גרונו נכנס במעיו: יסרר. אסכרה: לכרס. זה בית המדרש שיושבין שורות שורות ככרם כך מפורש בירושלמי בברכות⁰: מכה זו. אסכרה: ראש המדברים. במלוח המלך⁰ שלוה עליו לדבר תחלה בכל מקום כדלקמן: פה גומר. לשון הרע והוא בא על כך לפיכך מתחיל במעיים ומסיים בפה שהלב מבין לספר לשון הרע ובודה הדברים מלבו: פה גומר. הכלי יולא מן הגרון: דברים טמאים סלקא דעסך. וכי עונשה מיתה דבשלמא לשון הרע

עונשה מיתה דכתיב (תהלים קא) מלשני בסתר רעהו אותו אלמית: מתוקנין. מעושרים שהטבל במיתה בידי שמים כדיליף באלו הן הנשרפים (סנהדרין דף פג.): בעון בטול

תורה אור השלם 1 וְהַמֶּלֶךְ יִשְׁמֵח בָּאלֹהִים יִתְהַלֵּל כָּל הַנְּשְׁבֶּע בּוֹ כִּי יִסְבֵר פִּי דוֹבְרִי שְׁקֶר: תהלים סג יב 2 אָם לֹא תַּדְעִי לְךָ הַיְּפָּה

בְּנְשִׁים צְאָי לְךְּ בְּעִקְבֵי הַצֹּאן וּרְעִי אֶת גְּדִיתֵיְךְּ עַל מִשְׁבְּנוֹת הָרֹעִים: שיר השירים א ח

3 זְכוֹר אֶת יוֹם הַשַּׁבְּת לקדשו: 4 שַׁמוֹר אֵת יוֹם הַשְּׁבַּת לְקַדְשׁוֹ בַּאֲשֶׁר צְּוְךְּ יְיָ אֱלֹהֶיךְּ: דברים היא 5 וַיָּבֹא יַעֲלָב שָׁלָם עִיר שְׁכֶם אֲשֶׁר בְּאֶרֶץ בְּנַעַן בְּבֹאוֹ מִפַּדִּן אֲרָם וַיְּחַן אֶת בְּנִי הָעִיר: בראשית לג יח

גליון הש"ם

שם א"ל לבריה נשים דעתן מח"ל מח"ל קלה עליהן. עי' מג"א סס"י קנ"ו: שם בעידן צלויי לבשו. עיין לעיל דף יא ע"ל מוס׳ ד״ה כגון רשב״י: גמ' במערתא אתא אליהו. בירושלמי פ"ט דשביעית הוא בענין אחר ועוד שם ענינים נפלאים מרשב"י:

על המעשר ר' אלעזר בר' יוםי אומר על לשון הרע אמר רבא ואיתימא ריב"ל מאי קראה יוהמלך ישמח באלהים יתהלל כל הנשבע בו כי יסכר פי דוברי שקר איבעיא להו רבי אלעזר ברבי יוםי על לשון הרע קאמר או דילמא אף על לשון הרע נמי קאמר ת"ש כשנכנסו רבותינו לכרם ביבנה היה שם רבי יהודה ור' אלעזר בר' יוםי ור"ש נשאלה שאלה זו בפניהם מכה זו מפני מה מתחלת בבני מעיים וגומרת בפה נענה רבי

עלמות בלשון גנאי אלא נח נפשיה: יהודה ברבי אלעאי ⊕ראש המדברים בכל מקום ואמר אע"פ ∘שכליות יועצות ולב מבין ולשון מחתך פה גומר נענה רבי אלעזר ברבי יוםי ואמר מפני שאוכלין בה דברים ממאין דברים ממאים סלקא דעתך אלא שאוכלין בה דברים שאינן מתוקנים נענה ר' שמעון ואמר בעון ביטול תורה אמרו לו נשים יוכיחו שמבטלות את בעליהן נכרים יוכיחו שמבטלין את ישראל תינוקות יוכיחו שמבטלין את אביהן תינוקות של בית רבן יוכיחו התם כדרבי גוריון דאמר רבי גוריון ואיתימא רב יוסף ברבי שמעיה בזמן שהצדיקים בדור צדיקים נתפסים על הדור יאין צדיקים בדור תינוקות של בית רבן נתפסים על הדור א"ר יצחק בר זעירי ואמרי לה א"ר שמעון בן נזירא מאי קראה יאם לא תדעי לך היפה בנשים צאי לך בעקבי הצאן וגו' ואמרינן מאי קראה יאם לא תדעי ש"מ אף על לשון הרע נמי קאמר ש"מ ואמאי גדיים הממושכנין על הרועים ש"מ אף על לשון הרע נמי קאמר ש"מ קרו ליה ראש המדברים בכל מקום דיתבי רבי יהודה ורבי יוםי ורבי שמעון ויתיב יהודה בן גרים גבייהו פתח ר' יהודה ואמר כמה נאים מעשיהן של אומה זו תקנו שווקים תקנו גשרים תקנו מרחצאות ר' יוםי שתק נענה רשב"י ואמר כל מה שתקנו לא יתקנו אלא לצורך עצמן תקנו שווקין להושיב בהן זונות מרחצאות לעדן בהן עצמן גשרים לימול מהן מכם הלך יהודה בן גרים יוִסיפּר דבריהם ונשמעו למלכות אמרו יהודה שעילה יתעלה יוםי ששתק יגלה לציפורי שמעון שגינה יהרג אזל הוא ובריה משו בי מדרשא כל יומא הוה מייתי להו דביתהו ריפתא וכוזא דמיא וכרכי כי תקיף גזירתא מצערי הנשים דעתן קלה עליהן דילמא מצערי לה ומגליא לן אזלו משו במערתא איתרחיש ניסא איברי להו חרובא ועינא דמיא והווֹ ימשלחי מנייהו והוו יתבי עד צוארייהו בחלא כולי יומא גרסי •בעידן צלויי לבשו מיכסו ״ומצלו והדר משלחי מנייהו כי היכי דלא ליבלו איתבו תריםר שני פבמערתא אתא אליהו וקם אפיתחא דמערתא אמר מאן לודעיה לבר יוחי דמית קיסר ובמיל גזירתיה נפקו חזו אינשי דקא כרבי וזרעי אמר ®מניחין חיי עולם ועוסקין בחיי שעה כל מקום שנותנין עיניהן מיד נשרף יצתה בת קול ואמרה להם להחריב עולמי יצאתם חיזרו למערתכם הדור אזול איתיבו תריסר ירחי שתא אמרי שמשפט רשעים בגיהנם י"ב חדש יצתה בת קול ואמרה צאו ממערתכם נפקו כל היכא דהוה מחי ר' אלעזר הוה מסי ר"ש אמר לו בני די לעולם אני ואתה בהדי פניא דמעלי שבתא חזו ההוא סבא דהוה נקים תרי ימדאני אסא ורהים בין השמשות אמרו ליה הני למה לך אמר להו לכבוד שבת ותיסגי לך בחד חד כנגד יזכור וחד כנגד ישמור א"ל לבריה חזי כמה חביבין מצות על ישראל יתיב דעתייהו שמע ר' פנחם בן יאיר חתניה ונפק לאפיה עייליה לבי בניה הוה קא יאריך ליה לבישריה חוו דהוה ביה פילי בגופיה הוה קא בכי וקא נתרו דמעת עיניה וקמצוחא ליה א"ל אוי לי שראיתיך בכך א"ל אשריך שראיתני בכך שאילמלא לא ראיתני בכך לא מצאת בי כך דמעיקרא כי הוה מקשי ר"ש בן יוחי קושיא הוה מפרק ליה ר' פנחם בן יאיר תריםר פירוקי לסוף כי הוה מקשי ר"פ בן יאיר קושיא הוה מפרק ליה רשב"י עשרין וארבעה פירוקי אמר הואיל, ואיתרחיש ניסא איזיל אתקין מילתא דכתיב יויבא יעקב שלם ואמר רב שלם בגופו שלם בממונו שלם בתורתו זויהן את פני העיר אמר רב ממבע תיקן להם ושמואל אמר שווקים תיקן להם ור' יוחגן אמר מרחצאות תיקן להם אמר איכא מילתא דבעי לתקוני אמרו ליה איכא דוכתא דאית ביה ספק מומאה

תורה. דענוש נמי מיתה כדחמרןם מקרא נדרש לפני פניו למען ירבו ימיכסט הא אם לא תלמדו יתמעטו: נשים יוכיחו. שאינן מלוות על דברי תורה דכתיב ולמדתם אותם את בניכם@ ולא בנותיכם! ומתות באסכרה אמר להן אף הן מבטלות את בעליהן: מינוקום יוכיחו. שחינן בני לימוד. אמר להן אף הן בעון שמבטלים את אביהם להוליכן לחמה ולצונן ולפייסן באגחים: של בית רבן. לא בטלין ולא מבטלין: אם לא סדעי לך. לשמור מלומי לאי לך ובקשי רחמים בזכות עקבי הלאן אבות הראשונים שהיו רגלי הצחן וחזוקם ורעי בזכותן את גדיותיך תינוקות שלך שלא יתפשו על משכנות הרועים רועי הדור ופרנסיו: ש"מ אף על לשון הרע. ולא פליג אמעשר דהא קאמר הכא שהם אוכלין דברים שאינן מתוקנין: בן גרים. בן גר וגיורת היה: של אומה זו. רומיים: שווקין. סדר מושב שווקי עיירות וחולותיהן: וסיפר דבריהם. לתלמידים או לאביו ואמו ולא להשמיען למלכות ונשמעו על ידו למלכות: יתעלה. להיות המדברים: איברי להו הרובה. לאכול פירותיו ועינא דמיא לשתות: בחלת. בחול שהיו פושטין בגדיהם שלא יבלו ומכסין ערותן בחול: כרבי. חורשים: ועוסקין בחיי שעה. דאפשר על ידי נכרים והקב"ה מחלק מזון וריוח לעושי רלונו: משפט רשעים בגיהנם י"ב חדש. שנאמר (ישעיה סו) ואשם לא מכבה והיה מדי חדש בחדשו ומדי שבת בשבתו יבא כל בשר אף הנדונים בו במשמע מה שבתות למינוי שלהם אף חדשים למינוי שלהן והאי ודאי בפושעי גיהנס משתעי דכתיב לעיל מיניה וילאו וראו בפגרי האנשים הפושעים בי הכי תני לה בסדר עולם (פ"ו): די לעולם. בעוסקי תורה אני ואתה: תרי מדאני. חבילות של הדס להריח בשבת: מדאני. כמו מעדנותקי כימה ואיוב לח): אריך. מתקן ומחליק: פילי. בקעים סדקים מחמת החול: וקמלווחו ליה. לר׳ שמעון שהדמעות מלוחין ומכאיבין את המכה בתחלתן: אסקין מילסא. כדרך שעשה יעקב כשנילול מיד עשו: שלם בגופו. שנתרפא מצלעתו: שלם בתורתו. שלא שכח תלמודו מפני טורח הדרך: מיקן להס. דברי חן וחנייה. ולי נראה מויקן את חלקת השדהי לשון תיקון: